

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

бакалавр
(освітній ступінь)

Кафедра політичних наук та історії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Голова НМР факультету інженерних систем та екології
/Олександр ПРИЙМАК/
_____ 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Політологія

(назва освітньої компоненти)

шифр	назва спеціальності, освітньої програми
183	Технології захисту навколишнього середовища
	Технології захисту навколишнього середовища

Мова викладання: українська

Розробники:

Євген ПЕРЕГУДА, д.п.н., проф.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політичних наук та історії
протокол №8 від 26 червня 2025 року

Завідувач кафедри

/Василь ДЕРЕВІНСЬКИЙ/

Схвалено гарантом освітньої програми

Гарант ОП

/Юлія БЕРЕЗНИЦЬКА/

(підпис)

Розглянуто на засіданні науково-методичної комісії спеціальності
протокол № 6 від 20 06 2025 року

ВИТЯГ З НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ

шифр	Назва спеціальності, освітньої програми	Форма навчання:							денна				Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження заступником декана факультету	
		Кредитів на сем.	Обсяг годин						Сам. роб.	Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	аудиторних			Сам. роб.	КП		КР	РГР	Конт. роб				
				Разом	Л	Лр										СемЗ
183	Технології захисту навколишнього середовища ОП «Технології захисту навколишнього середовища»	3,0	90	30	14		16	60				1	Іспит	6		

Мета та завдання освітньої компоненти:

Головним завданням у вивченні курсу «Політологія» є з'ясування суті політичного життя, політичних відносин та процесів, розуміння політичних реалій, опанування знань, які знадобляться у професійній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- об'єкт, предмет і методи політичної науки, володіти понятійно-категоріальним апаратом;
- теорію української та зарубіжної політичної науки, орієнтуватися в основних політичних школах;
- механізми функціонування політичної влади у суспільстві;
- положення основних сучасних концепцій теорії демократії;
- структуру та механізми функціонування держави як головного політичного інституту, основні напрями державної політики;
- закономірності та особливості розвитку інституту партійності, партійних систем сучасних країн, громадських об'єднань;
- основні поняття етнополітології, основні засади формування етнонаціональної свідомості та етнополітики;
- структурні елементи політичної свідомості, положення основних політичних ідеологій, засади формування політичної культури, напрями політичної діяльності та політичної участі;
- особливості розвитку політичних комунікацій;
- сутність політичного процесу, основні види політичних процесів;
- основні структурні елементи виборчого процесу, типи існуючих виборчих систем;
- основні засади формування зовнішньої політики держави, основні теорії міжнародної політики, особливості розвитку сучасних світових політичних процесів;

вміти:

- користуватися науковою літературою, довідковим апаратом;
- логічно-послідовно викладати свої знання;
- визначити форму державного правління та державного устрою;
- визначити тип партійної системи держави;
- визначити своє ставлення до політичних поглядів, концепцій, доктрин;
- визначити ставлення до різних політичних варіантів розв'язання актуальних суспільних проблем.

Робоча програма містить витяг з робочого навчального плану, мету вивчення, компетентності, які має опанувати здобувач, програмні результати навчання, зміст курсу, тематику практичних занять, вимоги до виконання індивідуального завдання, шкалу оцінювання знань, вмінь та навичок здобувача, роз'яснення усіх аспектів організації освітнього процесу щодо засвоєння освітньої компоненти, список навчально-методичного забезпечення, джерел та літератури для підготовки до практичних занять та виконання індивідуальних завдань. Електронне навчально-методичне забезпечення дисципліни розміщено на Освітньому сайті КНУБА. Також програма містить основні положення щодо політики академічної доброчесності та політики відвідування аудиторних занять.

Пререквізити: «Історія української державності та культури», «Історія філософії та філософської думки»

Посилання на електронний навчально-методичний комплекс:
<https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589>

Компетентності здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Зміст компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, та характеризується комплексністю і невизначеністю умов
Загальні компетентності	
ЗК08	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК09	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Програмні результати
ПР04	Обґрунтовувати природозахисні технології, базуючись на розумінні механізмів впливу людини на навколишнє середовище і процесів, що відбуваються у ньому
ПР07	Здійснювати науково-обґрунтовані технічні, технологічні та організаційні заходи щодо запобігання забруднення довкілля.

Програма дисципліни

МОДУЛЬ 1. ПРЕДМЕТ І ЗАВДАННЯ КУРСУ. ПОЛІТИЧНА ВЛАДА І СУСПІЛЬСТВО

Змістовий модуль 1. Предмет і завдання курсу. Понятійно-категоріальний апарат курсу.

Лекція 1. Політологія як наука та навчальна дисципліна. Політична влада.

1. Політика як соціальне явище.
2. Політологія: об'єкт, предмет, методи.
3. Понятійний апарат політології.
4. Влада як центральна категорія політології. Теорія розподілу державної влади.
5. Зв'язок політології з іншими науками.

Семінарське заняття 1.

1. Політика як соціальне явище.
2. Політологія: об'єкт, предмет, методи.
3. Понятійний апарат політології.
4. Влада як центральна категорія політології. Теорія розподілу державної влади.
5. Зв'язок політології з іншими науками.

Змістовий модуль 2. Політична влада і суспільство.

Лекція 2. Громадянське суспільство, політичні партії та етнонаціональні спільноти.

1. Групи інтересів.

2. Поняття громадянського суспільства. Особливості розвитку в Україні. Громадські організації у сфері архітектури та містобудування.
3. Політичні партії та партійні системи.
4. Етнонаціональні спільноти та етнонаціональна політика.

Семінарське заняття 2.

1. Групи інтересів в політиці.
2. Поняття громадянського суспільства. Його функції.
3. Особливості розвитку громадянського суспільства в Україні. Громадські організації у сфері архітектури та містобудування.
4. Політичні партії: функції, структура, класифікація.
5. Партійні системи: поняття та типологія.

Семінарське заняття 3.

1. Примордіалістський та конструктивістський підходи в етнополітології.
2. Етнічні групи.
3. Підходи до визначення націй та їх класифікація. Національні меншини та корінні народи.
4. (Етно)національна свідомість.
5. Етнонаціональна політика: принципи та моделі.
6. Етнонаціональна структура українського суспільства. Особливості етнонаціональної політики в Україні.

Лекція 3. Політична свідомість та політична культура. Символічна політика.

1. Політична свідомість.
2. Політичні ідеології.
3. Символічна політика.
4. Політична культура, її класифікація.

Семінарське заняття 4.

1. Політична свідомість.
2. Політичні ідеології.
3. Символічна політика.
4. Політична культура, її класифікація.

МОДУЛЬ 2. ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ ТА ПРОЦЕСИ.

Змістовий модуль 3. Політичні інститути.

Лекція 4. Політична система суспільства та держава.

1. Підходи до аналізу політичних систем. Класифікація політичних систем. Політичні режими.
2. Поняття держави. Концепції походження, функції.
3. Форми державного правління.
4. Форми державного устрою.
5. Органи державної влади: глави держав, органи виконавчої влади, парламенти.
6. Місцеве самоврядування та його моделі.

Семінарське заняття 5.

1. Підходи до аналізу політичних систем. Класифікація політичних систем. Політичні режими.
2. Поняття держави. Концепції походження, функції.
3. Форми державного правління.
4. Форми державного устрою.

5. Органи державної влади: глави держав, органи виконавчої влади, парламенти.
6. Місцеве самоврядування та його моделі.

Змістовий модуль 4. Політичні процеси та політична участь.

Лекція 5. Політичні процеси та політична участь в умовах розвитку електронних технологій.

1. Поняття політичного процесу та його стадії.
2. Вибори та виборчі системи.
3. Вплив електронних технологій на взаємодію держави та суспільства. Маніпулятивна демократія.
4. Нове розуміння політичної модернізації.
5. Форми політичної участі.

Семінарське заняття 6.

1. Поняття політичного процесу та його стадії.
2. Вибори та виборчі системи.
3. Вплив електронних технологій на взаємодію держави та суспільства. Маніпулятивна демократія.
4. Нове розуміння політичної модернізації.
5. Форми політичної участі.

Лекція 6. Екологічна політика.

1. Цілі та об'єкти екологічної політики.
2. Нормативно-правове забезпечення екологічної політики України.
3. Організаційно-правове забезпечення екологічної політики України.
4. Громадянське суспільство в системі екологічної політики.
5. Міжнародне співробітництво при реалізації екологічної політики.

Семінарське заняття 7.

1. Цілі та об'єкти екологічної політики.
2. Нормативно-правове забезпечення екологічної політики України.
3. Організаційно-правове забезпечення екологічної політики України.
4. Громадянське суспільство в системі екологічної політики.
5. Міжнародне співробітництво при реалізації екологічної політики.

Лекція 7. Світові політичні процеси. Українсько-російська війна.

1. Міжнародні відносини та світова політики. Основні концепції.
2. Поняття глобалізації та роль національних держав.
3. Міжнародні організації.
4. Загострення міжнародних взаємин. Українсько-російська війна.

Семінарське заняття 8.

1. Міжнародні відносини та світова політики. Основні концепції.
2. Поняття глобалізації та роль національних держав.
3. Міжнародні організації.
4. Загострення міжнародних взаємин. Українсько-російська війна.

Тематика Індивідуальних завдань

Українська державність 2000 -2025 рр. проблеми та перспективи
Особливості становлення громадянського суспільства в Україні з 1991р.
Класифікація сучасних (2014-2025 рр.) політичних партій і рухів в Україні.

Партійна система Української держави у 2000-2025 рр.
Націоналізм: ідеологія і політична практика.
Політичний портрет сучасного лідера. Політичний маркетинг.
Досвід та шляхи подолання тоталітаризму в політичній культурі суспільств, що трансформуються.
Електронне урядування . Інформація та інформаційні комунікації в сучасній політиці.
Поняття інформації її місце та роль в політиці.
Політична комунікація : сутність, функції, структура, типологія , рівні.
Масові політичні комунікації : сучасний стан та тенденції розвитку.
Ознаки глобалізації в сучасному світі.
Політичні конфлікти в Україні 2001-2025 рр.
Зміст сучасного світового політичного процесу.
Україна в геополітичному просторі 1991-2025 рр.
Етнополітичні конфлікти в світі..
Демократія як вид політичної влади.
Маніпулятивна демократія як форма сучасної демократії.
Новітні форми політичної участі.
Правова система держави
Політичні права, їх закріплення міжнародними документами та ратифікація законами України.
Поняття партійної системи. Типи партійних систем в країнах сучасного світу.
Політичні еліти як суб'єкти політики.
Характеристика основних концепцій політичного лідерства.
Етнос, нація : концептуальні підходи, історичні форми, типологізація.
Поняття сепаратизму: історія та сучасність.
Особливості становлення політичної культури сучасного українського суспільства.
Характерні риси лібералізму.
Суспільно-політичні погляди та політичний досвід І.Я.Франка.
Український консерватизм. Політичні концепції В.Липинського (1882-1931), С.Томашівського (1875 -1930).
Джерела та зміст національної концепції М.Міхновського (1873-1924). («Самостійна Україна», «Десять заповідей Української народної партії»)
Формування концепції інтегрального націоналізму Дмитра Донцова (1883-1973).
Політичні партії : сутність, типологія, функції..
Політична психологія.
Політичні відносини і політична діяльність.
Мас-медіа і громадська думка.
Міжнародна політика і міжнародні відносини : теорія, історія, принципи.
Інформаційна влада..
Політичне лідерство : поняття і роль у механізмі реалізації влади..
Політика як суспільне явище, об'єкти і суб'єкти політики.
Міжнародні організації та їх функції.
Суперечності геополітичного становища України і моделі світового порядку.
Президентство в сучасному світі.
Легітимність як характеристика влади..
Конституційні основи політичної системи України (1996 р.). Політична реформа.
Ідеологічні концепції XVIII-XXI ст.
Молодіжні рухи в сучасній Україні 1991-2025 рр.
Основні проблеми становлення правової держави в Україні.
Складові політичної свідомості українського суспільства у 1991-2025 рр.
Соціально-політичні та культурні зміни в українському суспільстві в умовах війни з РФ.
Помаранчева революція та Революція Гідності: порівняльний аналіз.

Міжнародна взаємодія України в умовах війни з РФ.
 Військова політика України.
 Соціально-політичні аспекти пандемій: минуле та сучасність.

Індивідуальне завдання підлягає захисту Здобувачом на заняттях, які призначаються додатково.

Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Зокрема, Здобувачі можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг від 18 до 24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна також помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді дидактичного проєкту, у формі презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена у цій робочій програмі, а в електронному вигляді вона розміщена на Освітньому сайті КНУБА, на сторінці кафедри.

Також як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь Здобувача у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез виступу (доповіді) на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до початку сесії. Викладач має право вимагати від Здобувача доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає встановленим вимогам.

Шкала оцінювання індивідуальної роботи

Оцінка за національною шкалою	Кількість балів	Критерії
відмінно	15	відмінне виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	13	відмінне виконання з незначною кількістю помилок виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (більшість з яких не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
добре	11	виконання вище середнього рівня з кількома помилками (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, посилання та цитування сучасних наукових джерел (серед яких є такі, що не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	10	виконання з певною кількістю помилок (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, наявність посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)
задовільно	9	виконання роботи задовольняє мінімальним критеріям помилок (розкриття теми в основному в межах об'єкту роботи, наявність концептуального апарату роботи, присутність не менше 5 посилань та

		цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)
--	--	--

Розподіл годин самостійної роботи здобувачів

У пп. 8 п. 3.3. Положення Про організацію освітнього процесу в Київському національному університеті будівництва і архітектури, затвердженого Вченою радою КНУБА (протокол №9 від 26.06.2023 р.) визначено вимоги до самостійної роботи здобувача, а саме: Самостійна робота здобувача є основним засобом засвоєння освітнього матеріалу у вільний від аудиторних занять час.

До самостійної роботи здобувача належить: опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, підготовка до підсумкового контролю, науково-дослідна робота. Враховуючи тижневе навчальне навантаження здобувачів відповідно до навчального курсу, щотижнева самостійна робота має бути в межах 16–30 годин.

Для забезпечення збалансованості самостійної роботи здобувача з матеріалом освітньої компоненти мінімальна кількість годин самостійної роботи розраховується виходячи з наступних норм часу:

Вид роботи	Кількість годин за нормами часу	Кількість за навчальним планом	Норми часу
опрацювання матеріалу лекцій	0,5 год на 2 год лекції	14 год.	3,5
підготовка до семінарських занять	0,5 год на 2 год семінарського заняття	16 год.	4
підготовка контрольної роботи	6 год	1	6
підготовка до іспиту	30 год	1	30

Самостійна робота здобувача над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної дисципліни може виконуватися у бібліотеці КНУБА, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також у домашніх умовах.

Методи контролю та оцінювання знань

Загальне оцінювання здійснюється через вимірювання результатів навчання у формі проміжного (модульного) та підсумкового контролю (іспит, захист індивідуальної роботи тощо) відповідно до вимог зовнішньої та внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти.

Політика щодо академічної доброчесності

Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) можуть перевірятись на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій здобувачів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку здобувача він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

Політика щодо відвідування

Здобувач, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату факультету документ, який засвідчує

ці причини.

За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, наукова та науково-практична конференція (круглий стіл) тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Методи контролю

Основні форми участі Здобувачів у навчальному процесі, що підлягають поточному контролю: виступ на практичних заняттях; доповнення, опонування до виступу, рецензія на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні роботи у формі рефератів); та інші письмові роботи, оформлені відповідно до вимог. Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується Здобувачами у тій чи іншій формі, наведеній вище. Обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх аудиторних занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

При оцінюванні рівня знань Здобувача аналізу підлягають:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- ступінь сформованості уміння поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;
- досвід творчої діяльності: уміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;
- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, уміння отримувати інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома змістовими модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються Здобувачу за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими модулями.

Індивідуальне завдання підлягає захисту Здобувачом на заняттях, які призначаються додатково.

Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Зокрема, Здобувачі можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг від 18 до 24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна також помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді дидактичного проєкту, у формі презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена у цій робочій програмі, а в електронному вигляді вона розміщена на Освітньому сайті КНУБА, на сторінці кафедри.

Також як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь Здобувача у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез виступу (доповіді) на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до початку залікової сесії. Викладач має право вимагати від Здобувача доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає встановленим вимогам.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи. Позитивна оцінка поточної успішності Здобувачів за відсутності пропущених та невідпрацьованих практичних занять та позитивні оцінки за індивідуальну роботу є підставою для допуску до підсумкової форми контролю. Бали за аудиторну роботу відпрацьовуються у разі пропусків.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення залікової сесії з урахуванням підсумків поточного та модульного контролю. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою кредитів.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Розподіл балів для дисципліни з формою контролю екзамен

Поточне оцінювання та самостійна робота				Індивідуальне завдання	Екзамен	Сума
Модуль 1		Модуль 2				
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль №2	Змістовий модуль №3	Змістовий модуль №4			
10	15	15	15	15	30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
<u>0-34</u>	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Умови допуску до підсумкового контролю

Здобувачу, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова залікова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Здобувач, який не виконав вимог робочої програми по змістових модулях, не допускається до складання підсумкового контролю. В цьому разі він повинен виконати визначене викладачем додаткове завдання по змісту відповідних змістових модулів в період між основною та додатковою сесіями.

Здобувач має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться Здобувачам до початку вивчення дисципліни.

Методичне забезпечення дисципліни

Підручники

Вдовичин І., Вільчинська І., Перегуда Є. та ін. Історія політичної думки України: підручник. За заг. ред. Н. М. Хоми. Львів: Новий Світ-2000, 2017. С. 262-607. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71600/mod_resource/content/1/Історія політичної думки України Підручник.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71600/mod_resource/content/1/Історія_політичної_думки_України_Підручник.pdf)

Шляхтун П.П. Політологія (історія та теорія): підручник / П.П. Шляхтун. – К.: Центр учбової літ-ри, 2010.

Навчальні посібники

Демиденко Н.М. Політологія: навчальний посібник. Суми. Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ. Електронне видання, 2022. 318 с. URL: <http://surl.li/qaair>.

Політологія: навч. посіб. / Є.В.Перегида та ін. – К.: КНУБА, 2012. – 236 с.

Політологія: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях). За наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 540 с. URL: <http://surl.li/gngsr>.

Мельник Л.М., Дужа І.А. Політологія: навчально-методичний посібник. Біла Церква, 2019. 426 с. URL: <http://surl.li/qaalj>.

Методичні рекомендації

Політологія: Методичні рекомендації з підготовки до практичних занять, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань. Уклад. Є.В. Перегида, Ф.Г. Семенченко, В.Л. Згурська, Ю.Є. Баєва та ін. Київ–Тернопіль: КНУБА, Ф-ОП Шпак В.Б., 2023. 32 с.

Конспекти лекцій

Перегида Є.В. Презентації (конспекти) лекцій з дисципліни «Політологія». URL: <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589>.

Кириченко В.М. Політичні системи світу: кредитно-модульний курс. Київ: Центр учбової літератури, 2023. 218 с.

Словники, довідники

Вдовичин І.Я., Угрин Л.Я., Шипунов Г.В. та ін. Сучасна політична лексика: навч. енциклопед. словник-довідник. За наук. ред. Хоми Н.М. Львів: «Новий Світ – 2000», 2015. 394 с. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна політична лексика Словник Хоми 2015.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна_політична_лексика_Словник_Хоми_2015.pdf) (дата звернення: 01.08.2020).

Політична енциклопедія. Редкол.: Ю.Левенець, Ю.Шаповал та ін. К.: Парламентське видавництво. 2012.

Нормативно-правові акти

Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

Закон України від 5 квітня 2001 р. №2365 «Про політичні партії в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2365-14>.

Виборчий кодекс України від 19 грудня 2019 р. №396-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. №7, 8, 9. Ст. 48. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text> (дата звернення: 01.08.2020).

Монографії, наукові статті

Політична система України: конституційна модель та політичні практики : монографія / кол. авт.: Зеленько Г. І. (кер., наук. ред.) та ін. Київ : ППІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2023. 536 с.

Мироненко П.В. Збочена росія та ознаки Третьої світової війни. Нотатки із щоденника політолога. У 2 частинах. Видання Академії політичних наук України. Київ: Видавництво Політія, 2022.

Мироненко П.В. Спогади про майбутнє. Хроніки війни із щоденника політолога (24.02.2022 – 24.08.2022). Київ: Видавництво Політія, 2022. 700 с.

Вебер М. Покликання до політики. *М. Вебер. Соціологія. Загально історичні аналізи. Політика*. К.: Основи. 1998. С. 11-46.

Левенець Ю.А. Політична наука: параметри раціоналізму. *Історична і політична наука та суспільна практика в Україні*. К.: Парламентське видавництво. 2009.

Кресіна І.О. та ін. Правова політологія: проблеми концептуалізації та інституціоналізації: монографія. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2019. 288 с.

Політична наука в Україні. 1991–2016 : у 2 т. / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса ; редкол.: чл.-кор. НАН України О. Рафальський (голова), д-р політ. наук М. Кармазіна, д-р іст. наук О. Майборода ; автор передм. О. Рафальський ; відп. ред. і упоряд. М. Кармазіна. — К. : Парлам. вид-во, 2016.

Розвиток форм безпосередньої демократії в Україні: аналіз доцільності та перспектив застосування: аналіт. доп./ [Павленко І.А., Даниляк О.О., Макаров Г.В., Руденко А.В.].—Київ: НІСД, 2019.—65 с. — Режим доступу: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75228/mod_resource/content/1/Безпосередня демократія в Україні НІСД 2019.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75228/mod_resource/content/1/Безпосередня_демократія_в_Україні_НІСД_2019.pdf) (дата звернення: 01.08.2019).

Громадянське суспільство України: політика сприяння та залучення, виклики та трансформації : аналіт. доп. / [Яблонський В. М., Бекешкіна І. Е., Гелегій М. М. та ін.] ; за заг. ред. О. А. Корнієвського, Ю. А. Тищенко, В. М. Яблонського. — К. : НІСД, 2019. — 112 с. — Режим доступу: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75220/mod_resource/content/1/Громадянське суспільство в Україні Аналітична доповідь 2019.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75220/mod_resource/content/1/Громадянське_суспільство_в_Україні_Аналітична_доповідь_2019.pdf) (дата звернення: 01.08.2019).

Держава і церква в Україні-2019: підсумки року і перспективи розвитку відносин: Дослідження Центру Разумкова. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75229/mod_resource/content/1/Релігія та церква в Україні НІСД 2019.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75229/mod_resource/content/1/Релігія_та_церква_в_Україні_НІСД_2019.pdf).

Кармазіна М.С. Політичні партії України у процесі виборів Президента України у 2019 р.: кількісно-якісний аналіз участі /М.С. Кармазіна. *Наукові записки*. Випуск 1(97). С. 4-31. — URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103546/mod_resource/content/1/partiiprezidvyb19.pdf.

Кафарський В.І. Політичні партії та групи тиску: проблеми взаємовідносин та правового регулювання / В.І.Кафарський. *Університетські записки*. 2006. №2 (18). С. 403-410. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103548/mod_resource/content/1/partiigrupytisku.pdf.

Лебедюк В. Типологія партійних систем: минуле та сьогодення. *Політичний менеджмент*. 2013. №59. С. 60-69. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103552/mod_resource/content/1/lebedyuktipologiiapartsystem.pdf.

Перегуда Є.В. Політика енергоефективності та енергозбереження як чинник розвитку громадянського суспільства. *Електронний науково-практичний журнал S.P.A.C.E.* 2017. Вип. 4. С. 33-37.

Савчин М. Політичні партії та виборчі системи: спроби конституційної інженерії у контексті сучасного конституціоналізму. *Вісник ЦВК*. 2008. №3(13). С. 62-75. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103556/mod_resource/content/1/SavchynPartiivyborchisystemi.pdf.

Трансформація партійної системи: український досвід у європейському контексті / За ред. Ю.Якименка. Київ: Центр Разумкова, 2017. 428 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103555/mod_resource/content/1/partiidopovidrazumkova.pdf.

Шведа Ю. Політичні партії України: виборчі партії чи виборчі проекти? *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2013. Випуск 3. С. 176-180. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103549/mod_resource/content/1/partiivyborchiproekty.pdf.

Касьянов Г.В. Теорії нації та націоналізму. К.: Либідь, 1999. 352 с.

Націоналізм: Теорії нації та націоналізму від Йогана Фіхте до Ернеста Гелнера

[антологія; упоряд. О. Проценко, В. Лісовий]. К.: Смолоскип, 2006.

Перегида Є., Малкевич А., Семко В., Ксенич А. Мовна політика в Україні : між символічним насиллям та вільним мовним вибором : монографія. К. : «Бескиди», 2017. 207 с. URL: <http://www.knuba.edu.ua/ukr/wp-content/uploads/2019/02/Мовна-політика-остаточний-варіант-2.pdf> (дата звернення: 01.08.2019).

Сміт Е. Нації та націоналізм у глобальну епоху / Е. Сміт. Пер. з англ. М.Климчука і Т.Цимбала. – К.: Ніка-Центр, 2006. – 320 с.

Козьма В.В. Природа та механізми включення особистості в політику: політологічний аналіз. *Вісник Донецького національного університету. Сер.: Політичні науки.* 2016 С. 13-16. [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71710/mod_resource/content/1/Механізми включення особистості в політику Козьма стаття 2016.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71710/mod_resource/content/1/Механізми_включення_особистості_в_політику_Козьма_стаття_2016.pdf) (дата звернення: 01.08.2020).

Консерватизм: Антологія / Упорядники В. Лісовий, О. Проценко. – Київ: Смолоскип, 1998. – 598 с.

Лібералізм: Антологія / Упорядники В. Лісовий, О. Проценко. – Київ: Смолоскип, 2002. – 1126 с

Майданюк В. Ідеологічні відмінності соціальної політики неоконсерватизму та неолібералізму. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії.* 2019. Випуск 24. С. 164-170. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71366/mod_resource/content/1/Неоконсерватизм та неолібералізм.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71366/mod_resource/content/1/Неоконсерватизм_та_неолібералізм.pdf) (дата звернення: 01.08.2020).

Наумкіна С.М., Груєва О.В. Політичний гепенінг у системі акціоністських форм політичної активності. *Вісник Донецького національного університету, Сер.: Політичні науки.* 2016. С. 86-91. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71716/mod_resource/content/1/Політичний гепенінг Наумкіна Груєва 2016.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71716/mod_resource/content/1/Політичний_гепенінг_Наумкіна_Груєва_2016.pdf).

Перегида Є. В., Гербут Н. А. Візуалізація політичних відносин засобами архітектури. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.* Серія: Політологія / редкол.: А. П. Гетьман та ін. Харків : Право, 2019. № 2 (41). С. 20-37. DOI 10.21564/2075-7190.41.168203 URL: <http://www.knuba.edu.ua/ukr/wp-content/uploads/2019/02/Перегида-та-Гербут-про-візуалізацію-політики-засобами-архітектури.pdf> (дата звернення: 01.08.2019).

Політика історичної пам'яті в контексті національної безпеки України : аналіт. доповідь / [Яблонський В. М., Лозовий В. С., Валевський О. Л., Здіорук С. І., Зубченко С. О. та ін.] / за заг. ред. В. М. Яблонського. – Київ : НІСД, 2019. – 144 с. – Режим доступу: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75230/mod_resource/content/1/Політика історичної пам'яті в контексті нацбезпеки НІСД 2019.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75230/mod_resource/content/1/Політика_історичної_пам'яті_в_контексті_нацбезпеки_НІСД_2019.pdf).

Ротар Н. Політична участь громадян України в умовах е-демократизації. *Політичний менеджмент.* 2006. №2. С. 78-92.

Перегида Є.В. Виконавча влада України: політико-правові аспекти модернізації. К.: Логос, 2013. 408 с.

Політична система для України: історичний досвід і виклики сучасності / О.Г.Аркуша, С.О.Біла, В.А.Верстюк та ін.; Гол. ред. В.М.Литвин. К.: Ніка-Центр, 2008. – С. 618-953.

Сарторі Дж. Порівняльна конституційна інженерія / Дж. Сарторі. Пер. з 2-го англ. видання. К.: Артек, 2001. 224 с.

Більовський О.А. Державна житлова політика України: проблема соціально-економічної ефективності : аналіт. доп. К. : НІСД, 2012. 136 с. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75221/mod_resource/content/1/Житлова політика в Україні Монографія 2012.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75221/mod_resource/content/1/Житлова_політика_в_Україні_Монографія_2012.pdf)

Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. За наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2019. 192 с. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75222/mod_resource/content/1/Політика децентралізації в Україні НІСД 2019.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75222/mod_resource/content/1/Політика_децентралізації_в_Україні_НІСД_2019.pdf).

Перегуда Є.В., Стойко О.М., Деревінський В.Ф., Семко В.Л., Мамонтов І.О., Місержи С.Д. Політика енергоефективності та енергозбереження як чинник національної консолідації : проблеми формування та реалізації : Монографія. Київ-Тернопіль : «Бескиди», 2018. 203 с. URL: <http://www.knuba.edu.ua/ukr/wp-content/uploads/2019/02/Політика-енергоефективності-та-енергозбереження-як-чинник-національної-консолідації-Монографія.pdf>.

Балабан Р.В. Політичний клас: виклики і ризики. *Наукові записки ІІІЕНД ім. І.Ф.Кураса*. 2010. №1(45). С. 110-120.

Яковлев Д.В. Політична взаємодія як комунікативний процес: медіатизація, демократизація, раціоналізація: Монографія. Одеса: Астропринт, 2009.

Воронянський О.В. Національний суверенітет: політологічний аспект. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса, Сер.: Політичні науки*. 2017. С. 13-16. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71726/mod_resource/content/1/Національний суверенітет політологічні аспекти Воронянський 2017.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71726/mod_resource/content/1/Національний_суверенітет_політологічні_аспекти_Воронянський_2017.pdf).

Дубов Д.В. Кіберпростір як новий вимір геополітичного суперництва : монографія. К. : НІСД, 2014. 328 с. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75225/mod_resource/content/1/Кіберпростір в геополітиці НІСД 2014.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75225/mod_resource/content/1/Кіберпростір_в_геополітиці_НІСД_2014.pdf) (дата звернення: 01.08.2019)..

Світова гібридна війна: український фронт : монографія. За заг. ред. В.П. Горбуліна. К. : НІСД, 2017. 496 с. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75224/mod_resource/content/1/Світова гібридна війна та український фронт НІСД 2017.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75224/mod_resource/content/1/Світова_гібридна_війна_та_український_фронт_НІСД_2017.pdf).

Інформаційні ресурси

Освітній сайт Київського національного університету будівництва і архітектури. Сторінка кафедри політичних наук. Дисципліна «Політологія». URL: <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589>.

Офіційний сайт Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/>.

Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>.

Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>.

Сайт «Децентралізація». URL: <https://decentralization.gov.ua/>.

Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України. URL: <https://ipriend.gov.ua/>.

Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. URL: niss.gov.ua.

Київський міжнародний інститут соціології. URL: <https://www.kiis.com.ua/>.

Український центр економічних та політичних досліджень ім. О.Разумкова. URL: razumkov.org.ua.

Український незалежний центр політичних досліджень. URL: ucipr.org.ua.